

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

Tiskové prohlášení Ministerstva spravedlnosti k rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Dubská a Krejzová proti České republice*

Dne 11. prosince 2014 vydal Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku rozsudek v nadepsané věci, ve kterém dospěl šesti hlasy proti jednomu k závěru, že znemožnění výkonu povolání porodní asistentky při porodech v domácnosti nepředstavuje porušení práva matek na soukromý život, chráněného článkem 8 Evropské úmluvy o lidských právech.

Obě stěžovatelky si přály родit své další dítě v domácím prostředí s porodní asistentkou. Jedna tak zamýšlela učinit z důvodu negativních zkušeností s nemocničním prostředím a personálem z prvního porodu a druhá díky tomu, že své předchozí dvě děti již porodila v domácím prostředí. V době těhotenství se obě stěžovatelky obrátily mimo jiné na příslušný krajský úřad s žádostí o zaslání seznamu porodních asistentek, které jsou oprávněny vést porod v domácím prostředí. V zásadě vždy se jim dostalo odpovědi, že podle platné právní úpravy nedisponuje žádná porodní asistentka oprávněním k poskytování zdravotních služeb včetně vedení fyziologických porodů v domácím prostředí, jelikož pro vedení plánovaného, byť i fyziologického (nekomplikovaného) porodu je třeba vždy splnit požadavky na minimální věcné a technické vybavení podle příslušných vyhlášek Ministerstva zdravotnictví. Stěžovatelka Dubská nakonec porodila v domácím prostředí sama bez porodní asistentky a stěžovatelka Krejzová v nemocnici. Ústavní stížnost stěžovatelky Dubské plénum Ústavního soudu odmítlo.

Soud ve Štrasburku v prvé řadě uvedl, že na namítaný zásah v podobě nemožnosti absolvovat porod v domácnosti s pomocí porodní asistentky, jimž by za to hrozil postih, je třeba nahlížet pod zorným úhlem povinnosti státu nezasahovat do soukromého života matek, nikoli povinnosti státu zajistit matkám určitou zdravotní péči. Takový zásah může být v souladu s Úmluvou, má-li dostatečnou oporu v právním řádu, sleduje legitimní cíl ve veřejném zájmu a je sledovanému cíli přiměřený.

Předně, k podmínce zákonnosti Soud podotkl, že výkon povolání porodní asistentky byl vázán na zmíněné oprávnění, jehož vydání české právní předpisy mimo jiné podmiňovaly splněním určitých požadavků na vybavení míst, kde lze asistovat při porodu. Z nich bylo zřejmé, že v domácnosti takové požadavky splnit nelze. Namítaný zásah tedy měl dostatečnou oporu ve vnitrostátním právním řádu.

Dále, Soud považoval za nepochybné, že příslušné předpisy sledovaly účel chránit během porodu a po něm zdraví a bezpečnost novorozence a nepřímo také matky.

Konečně, obšírněji se Soud vyjádřil k podmínce přiměřenosti, tedy zda byl namítaný zásah „nezbytný v demokratické společnosti“.

K tomu na úvod mimo jiné podotkl, že musí ověřit, zda byla nastolena spravedlivá rovnováha mezi soupeřícími zájmy, ohledně níž stát požívá určitého prostoru pro uvážení. Projednávaná věc nastoluje komplexní otázky politiky v oblasti zdravotnictví, pro jejichž zodpovězení musí státní orgány srovnávat rizika porodů vedených v nemocničním a domácím prostředí. Novorozenec je z povahy věci plně závislý na rozhodnutích jiných osob, což odůvodňuje silné zapojení ze strany státu. Na otázce porodů v domácnosti také nepadá shoda na celoevropské úrovni a její vyřešení je záležitostí obecné sociální a hospodářské politiky, včetně rozhodování o využití prostředků z veřejných rozpočtů. Proto je prostor pro uvážení státu v dané oblasti široký.

Soud dále uznal, že ačkoli mezi zájmy matky a dítěte zpravidla není rozpor, některá rozhodnutí matky ohledně místa, okolností nebo metody porodu mohou být vnímána pro novorozence jako riziková. Matky však měly v důsledku dané právní úpravy velice omezené možnosti pro rozhodování. Mohly si

sice svobodně vybrat mezi porodnicemi, a v nich měla být jejich přání teoreticky respektována, ale podmínky v řadě z nich byly podle dostupných informací problematické.

Většina předložených výzkumných studií podle Soudu připouští, že porody v domácnosti nepředstavují zvýšené riziko oproti porodům v nemocnicích, avšak pouze za určitých podmínek, jako je nízká rizikovost těhotenství, přítomnost kvalifikovaného zdravotnického pracovníka a možnost rychlého převozu matky a dítěte do nemocnice. Míra, v níž je naplněna druhá a třetí z uvedených podmínek, v situaci České republiky vyvolává spíše zvýšená rizika pro zdraví a život dítěte a matky, nehledě na to, že i běžné těhotenství může být zakončeno nepředvídatelnými potížemi při porodu, které vyžadují akutní lékařský zásah, a které tak plně vybavená nemocnice dokáže lépe a rychleji vyřešit.

Nakonec se Soud zabýval otázkou, nakolik vnitrostátní orgány při svém rozhodování o politice v dané oblasti zvažily veškeré soupeřící zájmy, zhodnotily možné alternativy a posoudily přiměřenost zvolené politiky. Podle Soudu Ministerstvo zdravotnictví sice takové posouzení původně neprovedlo, později však učinilo pokus o otevřenou diskusi se zainteresovanými skupinami, který neuspěl. K problému se též vyjádřil Ústavní soud.

Podle Soudu by české orgány měly příslušná ustanovení právní předpisů neustále přehodnocovat ve světle vývoje na poli medicíny, vědy a práva. Ministerstvo zdravotnictví ostatně nedávno související politiku přehodnotilo a umožnilo ženám s bezrizikovým těhotenstvím, aby se rozhodly, zda chtějí zůstat v nemocnici ještě po dobu 72 hodin po porodu, či zda chtějí porodit v nemocnici za pomoci porodní asistentky a nemocnici opustit 24 hodin po porodu.

Za uvedených okolností dospěl Soud k závěru, že při přijímání a uplatňování zvolené politiky týkající se domácích porodů nepřekročily české orgány svůj prostor pro uvážení ani neporušily spravedlivou rovnováhu, kterou je třeba nastolit mezi soupeřícími zájmy. K porušení článku 8 Úmluvy tudíž nedošlo.

K rozsudku jsou připojena dvě souhlasná a jedno nesouhlasné stanovisko soudců Soudu.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva není pravomocný. Účastníci řízení mají možnost v tříměsíční lhůtě požádat o postoupení věci velkému senátu.

11. prosince 2014

Kancelář vládního zmocněnce